

Boekverslag **Bleekers zomer** (Mensje van Keulen)

Joris Broeders

© havovwo.nl (april 2002)

Beschrijving

Primaire gegevens van het gelezen werk

Auteur: Mensje van Keulen
Titel: Bleekers zomer
Ondertitel: De eerste druk had als ondertitel: "een kleine roman".
1^e druk : 1972
Aantal blz.: 79
Leestijd: 5 uur
gelezen op: 3 oktober 1999



Verwachtingen vooraf

Toen ik de kaft van het boek bekeek wist ik me geen raad: ik vond de titel, "Bleekers zomer", vreemd en het plaatje op de kaft (een schaal met bloemkool) sloot naar mijn mening ook niet bij de titel aan.

Ook vond ik het boek nogal klein en dun. Ik ben het toch gaan lezen, omdat de recensies op de achterkant meer duidelijk gaven en me erg aanspraken.

Ik verwachtte een niet al te gecompliceerd verhaal en eenvoudig taalgebruik.

Mijn verwachtingen over de verhaalstructuur zijn uitgekomen, maar er wordt in het boek vaak grove taal gebruikt, dit is geheel tegen mijn verwachtingen in:

"Het was precies gegaan zoals hij verwacht had. Een harde keutel gevolgd door een lange zachte worst. zijn hol was een schrijnend middelpunt. Twee keer trok ie door en nog bleven er sporen aan de pot kleven." (blz. 2+8)

Eerste reactie achteraf

Beoordelingschema:

spannend;	het ontbreekt aan echte spanning, het boek wil juist de oppervlakkigheid van het leven van Willem Bleeker weergeven.
meeslepend;	de schrijfster heeft het boek zo geschreven dat je sterk betrokken raakt bij de hoofdpersoon en wil weten hoe het verhaal eindigt.
ontroerend;	het is ontroerend dat een volwassen man zo weinig van zijn leven maakt.
grappig;	er zitten weinig humoristische elementen in het verhaal.
realistisch;	het verhaal is zeer realistisch, omdat vele mensen in deze situatie verkeren of verkeerd hebben.
fantasierijk;	het verhaal is realistisch en dus weinig fantasierijk.
interessant;	het enige interessante van het boek is de conclusie dat, ondanks alle krampachtige pogingen van Willem Bleeker, hij niet in staat is om iets aan zijn situatie te veranderen.
origineel;	vooral het taalgebruik is origineel.
goed te begrijpen;	de verhaallijn is heel duidelijk.

Het boek heeft me aan het denken gezet over de sleur van alledag. Ik heb me na het lezen van dit boek voorgenomen om zelf iets van het leven te maken.

Het werk spreekt me wel aan, omdat het een heel ander soort boek is dan de boeken die ik tot nu toe gelezen heb.

Boekverslag *Bleekers zomer* (Mensje van Keulen)

Joris Broeders

© havovwo.nl (april 2002)

Korte samenvatting

Willem Bleeker besluit op een dag zijn kantoorbaan en zijn gezin te ontvluchten en gaat van zijn woonplaats Den Haag naar zijn geboorteplaats Amsterdam. Daar aangekomen bezoekt hij eerst een tante, die nog steeds in de straat woont waarin hij is opgegroeid, hier probeert hij tevergeefs zijn onbezorgde jeugd te hervinden. Daarna bezoekt hij zijn oude vriend Gerrie Fontijn, een echte Amsterdamse “patser” die een “antiekzaak” heeft en op een totaal andere manier naar het leven kijkt dan zijn vriend. Deze biedt hem onderdak, maar Willem voelt zich niet thuis in wereldje van Gerrie; hij doet het liefst gewoon, eet het liefst gewoon en leeft het liefst gewoon. Hij vindt kortom niet datgene waarnaar hij op zoek was. Wanneer hij tijdens een storm over de pier in Scheveningen loopt denkt hij eraan de zee in te lopen, maar uiteindelijk kiest hij toch voor een enkeltje Den Haag en pakt zijn *gewone* leven weer op.

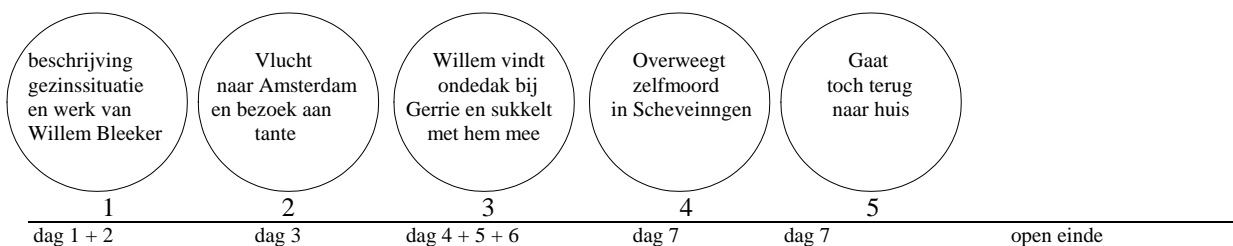
Verdieping

Tijd en ruimte

Het verhaal speelt zich af in ongeveer één zomerweek, ik vermoed in de zeventiger jaren.

Het verhaal is chronologisch opgebouwd, maar bevat enkele kleine flashbacks, waardoor je een beter inzicht krijgt in de situatie van Willem. Deze terugblikken zijn echter niet van belang voor de loop van het verhaal.

Tijdslijn: tijdsduur: één week



figuur 1

Het verhaal speelt zich af in twee steden: Den Haag en Amsterdam. De belangrijkste locaties in Den Haag zijn de woning van Willem en het kantoor waar hij werkt. In Amsterdam zijn de huizen van Gerrie Fontijn en Willem's tante belangrijke locaties.

Het verhaal speelt zich af in een mooie zomer, dit staat in contrast met de situatie waarin Willem verkeerd.

Boekverslag *Bleekers zomer* (Mensje van Keulen)

Joris Broeders

© havovwo.nl (april 2002)

Verteller

Het verhaal is verteld vanuit het perspectief van een auctoriële verteller, de verteller zweeft als het ware boven het verhaal. Het verhaal begint met;

“Bleeker kreeg het avondeten maar met moeite weg. Niet omdat ie geen honger had, maar omdat ie al drie dagen niet had kunnen poepen. Als ie nog meer at, zou het in zijn slokdarm blijven hangen. Adrie was teleurgesteld, omdat ze zich zo had uitgesloofd door de bloemkool met zijn favoriete zoete saus te bereiden. Onder haar toezien mocht Peter nu de saus opeten. Ze keek niet alleen hoe hij dat deed, maar had haar hele lichaam in zijn richting gedraaid. Ze hield een lepel klaar om gemors op te vangen en zei onderwijl: ‘Niet zo snel.’ ‘Goed slikken.’ ‘Lieverd zo krijg je de hik.’ Voor Peter z’n vingers in de laatste restjes had kunnen steken trok ze het pannetje bij hem vandaan.”

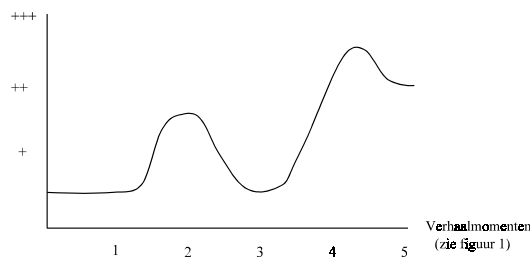
Dit stukje geeft aan dat de verteller de gevoelens en gedachten van twee personen kent, dit duidt op een auctoriële verteller. Het perspectief is gericht op de hoofdpersoon, Willem Bleeker.

Het bovenstaande citaat herschreven in het ik-perspectief:

Ik kreeg het avondeten maar moeilijk weg. Een logische verklaring zou zijn dat ik geen trek had, maar dat was niet het geval, ik had al drie dagen niet kunnen poepen. Adrie keek me teleurgesteld aan, omdat ze de maaltijd met veel zorg had bereid. Petertje mocht de overgebleven saus opeten onder het toezien van Adrie. Daar stond ze met een lepel in de hand, ze maande Peter rustiger te eten. Toen Peter vrijwel alles naar binnen had gewerkt, pakte ze het pannetje op en begon aan de afwas.

Spanning

Spanningscurve:



Citaat van het moment dat Willem eraan denkt de zee in te lopen (blz. 75):

“De zee inlopen, dacht ie, niet m’n armen spreiden als het water m’n borst raakt, maar gewoon doorlopen. De eerste golf slaat over me heen. M’n hoofd komt even boven tot de tweede golf er overheen gaat, en tenslotte spoelt de hele zee over me heen alsof ik er nooit liep.

Hij zou meegesleurd worden door de vloed en wel zo verraderlijk dat ie niet meer terugkon als ie wilde. Dagen later spoelde z’n lijk aan of werd op een golf breker gekwakt, tussen de rotsblokken waar tijdens eb binnenzeetjes vol wemelende zeediertjes ontstonden. Maar hij zou niet naar beneden gaan en zich op het strand neerleggen.”

Dit stuk herschreven, maar dan met meer spanning:

Recht liep hij op zijn doel af, zijn gezin was hij vergeten, hij zag slechts de deining van de golven. Daar, door een van die golven zou hij straks worden opgeslokt een meegetrokken, de zee in. Hij voelde het water al met een klein straaltje zijn rechter schoen binnen sijpelen. “Nee”, besefte hij, terwijl hij in deze gedachte verzonken op de kade stond, “Dit heb ik er niet voor over, dit is ook geen oplossing.” Toen hoorde hij twee wandelaars achter hem hun pas vertragen en liep verder naar de bushalte.

Het bovenstaande citaat herschreven, maar dan zonder spanning:

Even dacht hij eraan de zee in te lopen, maar hij besefte dat dit ook geen oplossing was en ging met de bus terug naar zijn gezin.

Boekverslag **Bleekers zomer** (Mensje van Keulen)

Joris Broeders

© havovwo.nl (april 2002)

Evaluatie

Recensies

Ik heb twee recensies kunnen vinden van het boek *Bleekers zomer*; een van Gerrit Komrij uit *Vrij Nederland* (30 september 1972) en een van Tom van Deel uit *Trouw* (7 oktober 1972).

Gerrit Komrij vindt dat er al velen boeken met dezelfde verhaallijn als die van *Bleekers zomer* bestaan, maar dat dit boek, hoewel het allerm minst origineel van conceptie is, toch verdomd aardig is geworden. Dit onderbouwt hij met argumenten die het verschil aangeven tussen de romans die reeds zijn uitgebracht en het boek *Bleekers zomer*. Hij spreekt ook met lof over de manier waarop het boek is geschreven, hij is van mening dat Mensje van Keulen sommige situaties onovertreffbaar kan beschrijven. Hierbij geeft hij voorbeelden van passages uit het boek die hij toelicht.

Tom van Deel is van mening dat je een goed boek niet kan navertellen, hoewel het verhaal meestal eenvoudig is. Hij denkt dat de kwaliteit van een boek afhangt van wat er met dat verhaaltje wordt gedaan en hoe het wordt gepresenteerd. Hij vindt dat *Bleekers zomer* niet zozeer indrukwekkend is om zijn verhaal, maar juist om de manier waarop dat verhaal is verteld. Tom van Deel prijst Mensje van Keulen om de manier waarop ze details op subtiele wijze beschrijft. Het taalgebruik vindt hij ook zeer speciaal; het is overweldigend door eenvoud. De manier van beschrijven en het taalgebruik beaccentueert Tom van Deel door een passend citaat te geven

Persoonlijke beoordeling

Het verhaal gaat over allerm minst wereldschokkende zaken. Voor mij is het ook moeilijk me in de situatie van de hoofdpersoon te verplaatsen, omdat ik me niet kan voorstellen dat een volwassen man zo weinig van zijn leven maakt. Na het lezen van dit boek heb ik hier wel over nagedacht en me voorgenomen mijn leven een beter invulling te geven.

Het goede van het boek is niet zozeer het verhaal, de verhaallijn is totaal niet origineel, maar de manier waarop situaties en gevoelens worden beschreven. De schrijfster is er in geslaagd de gewone en voorspelbare gebeurtenissen op zo'n realistische manier weer te geven dat de sleur waarin Willem gevangen zit duidelijk naar voren komt. Je raakt op deze manier sterk betrokken bij het uitzichtloze leven van de hoofdpersoon en hij wint daardoor aan sympathie.

Eerst vond ik Willem de makkelijkste weg kiezen, welke vader laat zijn gezin zomaar in de steek, maar gaandeweg het verhaal krijg je door flashbacks inzicht in zijn situatie (zo heeft hij bijvoorbeeld de vroege dood van zijn ouders nooit verwerkt). Je wenst hem eigenlijk een beter leven toe, maar aan het einde kiest de schrijfster juist voor een terugkeer, dit slot geeft heel duidelijk de onontkoombaarheid van het lot voor sommige mensen weer.

Het boek leest gemakkelijk, omdat er eenvoudige, af en toe grove, taal wordt gebruikt. "Er zat een keiharde keutel aan het eind die, als ie eindelijk kon poepen, z'n reet zou scheuren." (blz. 52)

Ook de vele gedetailleerd beschreven dialogen typeren de relaties tussen de karakters prima.

"Ze zette de kop op tafel, schonk hem vol en deed er snel drie scheppen suiker in. 'Hier', zei ze terwijl ze de kop voor z'n gezicht hield. Hij keek naar haar rode vingers met de korte nagels waarin kalkvlekjes meegroeiden en pakte de kop zonder haar vingers aan te raken.

'Je hebt dat kopje toch wel vaker gezien', zei ze korzelig.

'Mmm,' zei Bleeker en zette het op de leuning. Hij sliep tot ze hem wakker schudde. 'We gaan slapen', zei ze." (blz. 8)

Boekverslag **Bleekers zomer (Mensje van Keulen)**

Joris Broeders

© havovwo.nl (april 2002)

Verwerkingsopdracht (A1)

Twee dagen uit dagboek van Adrie (de vrouw van Willem):

Maandag 3 juli '71

Het was gezellig op de markt met Rita. Ik heb twee bloemkolen gekocht voor het avondeten, ze waren niet duur, daarom heb ik twee extra pakjes van Willem's sausje meegenomen. Daarna zijn we nog naar Rita gegaan, ze was erg gespannen want Keesje moest vandaag zijn eerste spreekbeurt houden. Om kwart voor vier kwam hij samen met Liesje thuis en hij vertelde vol trots dat alles goed was gegaan. Om vijf uur ging ik op mijn fiets naar huis en begon aan het eten. Van morgen heb ik de kamer een goede beurt gegeven en de ramen gelapt, maar Willem zal het wel niet opmerken, want hij heeft de laatste tijd zo'n slecht humeur. Ik hoop maar dat het alleen met zijn stoelgang te maken heeft en dat het snel zal verdwijnen.

Dinsdag 4 juli '71

De kinderen waren erg druk vandaag. Wim bleef maar aan het zeuren over een nieuwe bal en Katrien huilde aan één stuk door. Ik heb vandaag tartaartjes gemaakt, want die vindt Wim zo lekker. Maar Willem heeft niet met ons mee gegeten. Het is nu acht uur en hij is nog steeds niet thuis, hij moet niet denken dat ik nog voor hem ga koken. Er zal toch niets met hem gebeurd zijn, als hij moet overwerken belt hij altijd even. Toch vertrouw ik het niet helemaal, hij doet de laatste tijd zo vreemd zelfs de kinderen is het opgevallen. Zo sprong hij vanmorgen zijn bed uit (hij blijft anders altijd liggen totdat ik hem het bed uit sleur, omdat hij anders te laat komt), kleepte zich aan en voordat ik hem om een verklaring voor dit gedrag kon vragen was hij weg zonder dat hij had ontbeten!